TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS
2005 m. birželio 2 d.*

Byloje C-394/02

dėl 2002 m. lapkričio 8 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama M. Nolin ir M. Konstantinidis, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Graikijos Respubliką, atstovaujamą P. Mylonopoulos ir D. Tsagkaraki bei S. Chala, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: graikų.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann (pranešėjas), teisėjai K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič ir E. Levits,

generalinis advokatas F. G. Jacobs,
posėdžio sekretorė K. Sztranc, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. gruodžio 8 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2005 m. vasario 24 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Europos Bendrijų Komisija ieškiniu prašo Teisingumo Teismo pripažinti, jog valstybinei elektros energijos įmonei *Dimosia Epicheirisi Ilektrismoy* (toliau – DEI) sudarius sutartį dėl konvejerių sistemos gamybos Megalopolis šiluminei elektrinei derybų procedūros būdu iš anksto nepaskelbus pranešimo apie sutartį, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvą 93/38/EEB dėl subjektų, vykdančių savo veiklą vandens, energetikos, transporto ir

telekomunikacijų sektoriuose, viešojo pirkimo tvarkos suderinimo (OL L 199, p. 84), iš dalies pakeistą 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/4/EB (OL L 101, p. 1, toliau – Direktyva 93/38), ypač pagal šios direktyvos 20 bei kitus straipsnius.

Teisinis pagrindas

2 Pagal Direktyvos 93/38 15 straipsnį „<...> darbų pirkimo sutartys <...> sudaromos pagal III, IV ir V dalių nuostatas".

3 Tos pačios direktyvos 20 straipsnio 1 dalis numato, kad „perkančiosios organizacijos gali pasirinkti bet kurią iš 1 straipsnio 7 dalyje aprašytų procedūrų (t. y. atvirą, ribotą arba derybų) su sąlyga, kad pagal šio straipsnio 2 dalį buvo paskelbtas konkursas, numatytas 21 straipsnyje".

4 Pagal 20 straipsnio 2 dalį:

„Perkančiosios organizacijos gali naudoti procedūrą be išankstinio konkurso paskelbimo <...>:

<...>

c) kai dėl techninių <...> priežasčių <...> sutartį gali vykdyti tik tam tikras <...> rangovas <...>;

d) tiek, kiek tai yra griežtai reikalinga tais atvejais, kai dėl ypatingos skubos, iškilusios dėl įvykių, kurių nenumatė perkančiosios organizacijos, negalima taikyti atviram arba ribotam konkursui nustatytų terminų;

<...>"

5 Direktyvos 93/38 21 straipsnio 1 dalis nurodo, kaip galima skelbti konkursą, t. y. visų pirma paskelbiant *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* pranešimą, parengtą pagal šios direktyvos prieduose pateiktus pavyzdžius.

Faktinės aplinkybės ir ikiteisminė procedūra

6 1997 m. spalio mėn. DEI kompetentingai nacionalinei aplinkosaugos institucijai, t. y. Aplinkos, planavimo ir viešųjų darbų ministerijai, pateikė projektą dėl sieros iš Megalopolis šiluminės elektrinės kietųjų atliekų pašalinimo, stabilizavimo, transportavimo ir saugojimo sistemos įdiegimo, kad būtų įvertintas poveikis aplinkai

pagal 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, p. 40).

7 1998 m. spalio 29 d. ir 1999 m. gruodžio 30 d. Sprendimais ši ministerija pritarė šiam projektui nurodydama, kad, pirma, DEI per devynis mėnesius, t. y. iki 2000 m. rugsėjo mėnesio, turi pateikti prašymą dėl galutinio leidimo šalinti šios elektrinės pagamintas atliekas ir, antra, per dvylika mėnesių, t. y. iki 2000 m. gruodžio mėnesio, turi įdiegti konvejerių sistemą pelenams transportuoti iš šios elektrinės ir Thoknia kasyklos, kurioje pelenai yra apdorojami.

8 Atsižvelgdama į šiuos terminus, 1999 m. liepos 27 d. DEI nusprendė vykdyti sutarties sudarymo procedūrą derybų būdu nepaskelbdama pranešimo ir pasiūlė įmonių grupei *Koch/Metka* bei įmonei *Dosco Overseas Engineering Ltd* (toliau – įmonė *Dosco*) pateikti savo pasiūlymus.

9 2000 m. sausio 18 d. *Dosco* paskelbė, kad ji nepageidauja dalyvauti tokioje procedūroje.

10 Po kelis mėnesius trukusių derybų 2000 m. rugpjūčio 29 d. DEI sudarė konvejerių sistemos pelenams transportuoti iš Megalopolis šiluminės elektrinės į Thoknia kasyklą gamybos sutartį (toliau – ginčijama sutartis arba ginčijamas pirkimas) su įmonių grupe *Koch/Metka*.

11 Suteikusi galimybę Graikijos Respublikai pateikti savo pastabas, 2001 m. gruodžio 21 d. Komisija priėmė pagrįstą nuomonę konstatuodama, kad pagal Direktyvą 93/38

apie ginčijamą sutartį turėjo būti paskelbta *Europos Bendrijų Oficialiajame leidinyje.* Todėl ji pasiūlė šiai valstybei narei per du mėnesius nuo pagrįstos nuomonės gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta. Kadangi Graikijos valdžios institucijų 2002 m. balandžio 3 d. laišku pateiktas atsakymas Komisijos nepatenkino, ji nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl priimtinumo

12 Graikijos vyriausybė nurodo keturis prieštaravimus dėl priimtinumo, susijusius atitinkamai su Komisijos suinteresuotumo pareikšti ieškinį nebuvimu, ieškinio dalyko nebuvimu, pagrįstos nuomonės netikslumu ir procedūros pažeidimu.

Dėl Komisijos suinteresuotumo pareikšti ieškinį nebuvimo

13 Graikijos vyriausybės teigimu, Komisija neturėjo teisėto suinteresuotumo pradėti procedūrą dėl įsipareigojimo neįvykdymo, nes tariamas Bendrijos teisės pažeidimas pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigoje buvo visiškai arba bent didžiąja dalimi įvykdytas.

14 Šiuo klausimu reikia priminti, kad atsižvelgiant į įgaliojimus, kuriuos Komisija turi pagal EB 226 straipsnį, ji neturi įrodyti suinteresuotumo pareikšti ieškinį (žr. 1974 m. balandžio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, 167/73, Rink. p. 359, 15 punktą ir 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-20/01 ir C-28/01, Rink. p. I-3609, 29 punktą).

15 Iš tikrųjų Komisijos užduotis yra savo iniciatyva ir bendro intereso tikslais prižiūrėti, kaip valstybės narės taiko Bendrijos teisę, ir siekti galimų įsipareigojimų pagal ją neįvykdymo konstatavimo, kad pažeidimai būtų nutraukti (žr. minėtų sprendimų *Komisija prieš Prancūziją* 15 punktą ir *Komisija prieš Vokietiją* 29 punktą bei cituotą teismo praktiką).

16 Taigi EB 226 straipsniu nesiekiama saugoti šios institucijos teisių. Tik ji vienintelė gali nuspręsti, ar verta pradėti procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo pripažinimo ir atitinkamai dėl kokių veiksmų ar neveikimo ši procedūra turi būti pradedama (šiuo klausimu žr. 1995 m. rugpjūčio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-431/92, Rink. p. I-2189, 22 punktą; 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-476/98, Rink. p. I-9855, 38 punktą ir minėto 2003 m. balandžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 30 punktą).

Dėl ieškinio dalyko nebuvimo

17 Graikijos vyriausybė teigia, kad ieškinys neturi dalyko, nes tarp DEI ir įmonių grupės *Koch/Metka* sudaryta darbų sutartis vykdant ginčijamą pirkimą pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje buvo beveik pasibaigusi. Tuo metu didžioji

aptariamų darbų dalis (apie 85 %) buvo įvykdyta. Todėl faktiškai jau nebuvo įmanoma atsižvelgti į pagrįstą nuomonę.

18 Šiuo klausimu, kaip žinoma, Teisingumo Teismas viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo srityje yra nusprendęs, kad ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo yra nepriimtinas, jei pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje nagrinėjama sutartis buvo pasibaigusi (šiuo klausimu žr. 1992 m. kovo 31 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-362/90, Rink. p. I-2353, 11 ir 13 punktus).

19 Tačiau šioje byloje tarp DEI ir įmonių grupės *Koch/Metka* sudaryta sutartis vykdant ginčijamą pirkimą pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje buvo vykdymo stadijoje, nes buvo atlikta iki 85 % darbų. Todėl ši sutartis nebuvo visiškai pasibaigusi.

Dėl pagrįstos nuomonės netikslumo

20 Graikijos vyriausybė teigia, kad Komisijai nenurodžius, kokių priemonių reikia imtis, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta, pagrįsta nuomonė buvo pernelyg netiksli.

21 Šiuo klausimu iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad nors pagrįstoje nuomonėje turi būti pateikiama aiški ir išsami priežasčių, dėl kurių Komisija apkaltino valstybę narę neįvykdžius vieno iš įsipareigojimų pagal EB sutartį, santrauka, vis dėlto šioje nuomonėje Komisija nėra įpareigota nurodyti priemones,

kurios leistų pašalinti nurodytą įsipareigojimų neįvykdymą (šiuo klausimu žr. 1991 m. liepos 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Portugaliją*, C-247/89, Rink. p. I-3659, 22 punktą ir 1999 m. spalio 28 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-328/96, Rink. p. I-7479, 39 punktą).

22 Iš tikrųjų ikiteismine procedūra siekiama apibrėžti ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo dalyką, kad valstybei narei būtų suteikta galimybė įvykdyti iš Bendrijos teisės kylančius įsipareigojimus arba tinkamai apsiginti nuo Komisijos pareikštų kaltinimų (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Austriją* 34 punktą ir minėto 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 46 ir 47 punktus).

23 Todėl tik tada, kai Komisija ketina dėl priemonių, leidžiančių pašalinti pažeidimą, kuriuo yra kaltinama valstybė, nesiėmimo pareikšti ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, ji turi konkrečiai nurodyti šias priemones pagrįstoje nuomonėje (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Austriją* 39 punktą).

24 Tačiau šioje byloje ieškinio dalykas apsiriboja įsipareigojimų neįvykdymo pripažinimu sudarius ginčijamą sutartį be išankstinio pranešimo paskelbimo. Taigi juo nesiekiama, kad būtų pripažinta, jog nesiėmimus priemonių, kurios leistų pašalinti pirmąjį įsipareigojimo neįvykdymą, buvo neįvykdytas papildomas įsipareigojimas.

Dėl procedūros pažeidimo

25 Graikijos vyriausybė tvirtina, kad užuot pareiškusi ieškinį dėl įsipareigojimo neįvykdymo, Komisija turėjo įsikišti tiesiogiai ir nurodyti sustabdyti ginčijamos

sutarties sudarymą pagal 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvos 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo (OL L 395, p. 33) 3 straipsnį.

26 Šiuo klausimu reikia priminti, kad energetikos sektoriui taikoma ne Direktyva 89/665, o 1992 m. vasario 25 d. Tarybos direktyva 92/13/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių Bendrijos taisyklių taikymą viešųjų pirkimų tvarkai vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, suderinimo (OL L 76, p. 14).

27 Tačiau, net jei Graikijos Respublika būtų rėmusis Direktyvos 92/13 8 straipsniu, kuris numato procedūrą, iš esmės identišką numatytai Direktyvos 89/665 3 straipsnyje, iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad net jei būtų priimtiniau, kad Komisija taikytų šiose direktyvose nustatytą tiesioginio įsikišimo procedūrą, tokia procedūra yra prevencinė priemonė, kuri negali nei pažeisti, nei pakeisti Komisijos kompetencijos pagal EB 226 straipsnį (šiuo klausimu dėl Direktyvos 89/665 žr. 1995 m. sausio 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-359/93, Rink. p. I-157, 13 punktą; 1995 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-79/94, Rink. p. I-1071, 11 punktą; 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-353/96, Rink. p. I-8565, 22 punktą ir minėto sprendimo *Komisija prieš Austriją* 57 punktą). Tai, ar Komisija taikė minėtą procedūrą, neturi reikšmės vertinant ieškinio dėl įsipareigojimo neįvykdymo priimtinumą.

28 Iš tikrųjų tik Komisija sprendžia, ar reikia pradėti procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį (šiuo klausimu žr. minėto 1995 m. rugpjūčio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 22 punktą ir minėto 2002 m. lapkričio 5 d.

Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 38 punktą). Be to, vienos iš dviejų procedūrų pasirinkimas priklauso jos diskrecijai.

29 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad prieštaravimai dėl priimtinumo yra atmestini.

Dėl esmės

30 Grįsdama ieškinį Komisija nurodo vienintelį kaltinimą, susijusį iš esmės su Direktyvos 93/38 15 straipsnio, skaitomo kartu su tos pačios direktyvos 20 straipsnio 1 dalimi ir 20 straipsniu, pažeidimu dėl to, kad DEI ginčijamą sutartį sudarė iš anksto nepaskelbusi pranešimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje.*

31 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad Graikijos vyriausybė neginčija, jog ginčijama sutartis patenka į Direktyvos 93/38 15 straipsnio taikymo sritį ir todėl iš esmės turėjo būti sudaryta pagal šios direktyvos III–V dalis, kurios, be kita ko, numato, kad konkursas skelbiamas paskelbus pranešimą minėtame Oficialiajame leidinyje.

32 Vis dėlto ši vyriausybė tvirtina, kad pagal Direktyvos 93/38 20 straipsnio 2 dalies c ir d punktus ginčijama sutartis galėjo būti išimties tvarka sudaryta nepaskelbus pranešimo. Jos manymu, tik įmonių grupė *Koch/Metka* galėjo atlikti aptariamus darbus atsižvelgiant į transportuotino produkto ypatumus ir vietovės gruntą bei

būtinybę prijungti konvejerius prie jau egzistuojančios sistemos. Antra vertus, šiuos darbus reikėjo atlikti labai skubiai dėl Aplinkos, planavimo ir viešųjų darbų ministerijos nustatytų terminų.

33 Šiuo klausimu reikia visų pirma priminti, kad, kaip leidžiančios nukrypti nuo viešojo pirkimo sutarčių sudarymo taisyklių nuostatos, Direktyvos 93/38 20 straipsnio 2 dalies c ir d punktai turi būti aiškinami siaurai. Be to, įrodinėjimo pareiga tenka tai šaliai, kuri pageidauja tuo įrodymu remtis (šiuo klausimu dėl Direktyvos 71/305 ir Direktyvos 93/37 žr. 1987 m. kovo 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, 199/85, Rink. p. 1039, 14 punktą; 1995 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-57/94, Rink. p. I-1249, 23 punktą ir 2004 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-385/02, Rink. p. I-8121, 19 punktą).

34 Visų pirma dėl Direktyvos 93/38 20 straipsnio 2 dalies c punkto iš teismo praktikos matyti, kad šios nuostatos taikymas priklauso nuo dviejų kumuliacinių sąlygų, t. y., pirma, kad turi egzistuoti techninis darbų, dėl kurių sudaroma sutartis, sudėtingumas ir, antra, kad dėl šio sudėtingumo neišvengiamai būtina sudaryti šią sutartį su konkrečiu rangovu (šiuo klausimu dėl Direktyvos 71/305 ir Direktyvos 93/37 žr. minėto 1995 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 24 punktą ir minėto 2004 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 18, 20 ir 21 punktus).

35 Tačiau šioje byloje, kaip pastebėjo generalinis advokatas savo išvados 40–45 punktuose, nors aptariami darbai yra techniškai sudėtingi Direktyvos 93/38 20 straipsnio 2 dalies c punkto prasme, reikia konstatuoti, kad Graikijos vyriausybė įtikinamai neįrodė, jog tik įmonių grupė *Koch/Metka* galėjo juos atlikti ir dėl to sutartį būtinai reikėjo sudaryti su ja.

36 Iš tikrųjų transportuotino produkto ypatingos savybės, nestabilus gruntas ar būtinybė prijungti konvejerių sistemą prie jau egzistuojančios sistemos neįrodo, kad ši įmonių grupė buvo vienintelė rangovė Bendrijoje, turėjusi techninių žinių, reikalingų aptariamiems darbams atlikti.

37 Vis dėlto, pateikdama pasiūlymą ir įmonei *Dosco*, pati DEI manė, kad iš esmės ne tik įmonių grupės *Koch/Metka* įmonė galėjo atlikti šiuos darbus.

38 Be to, iš bylos medžiagos matyti, kad dėl panašių darbų, atliktinų toje pačioje vietovėje, DEI praeityje jau buvo vykdžiusi sutarčių sudarymo procedūras paskelbdama pranešimą.

39 Todėl negalima teigti, kad dėl techninio sudėtingumo ginčijamos sutarties vykdymas galėjo būti patikėtas tik įmonių grupei *Koch/Metka*.

40 Antra, Direktyvos 93/38 20 straipsnio 2 dalies d punkte numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą teismo praktika sieja su trimis kumuliacinėmis sąlygomis: nenumatyto įvykio buvimu, ypatinga skuba, nesuderinama su nustatytais terminais skelbiant konkursą, ir priežastiniu ryšiu tarp nenumatyto įvykio ir dėl jo atsirandančios ypatingos skubos (šiuo klausimu dėl Direktyvos 71/305 žr. 1993 m. rugpjūčio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-107/92, Rink. p. I-4655, 12 punktą ir 1996 m. kovo 28 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-318/94, Rink. p. I-1949, 14 punktą).

41 Tačiau Graikijos vyriausybė neįrodė, kad šios sąlygos šioje byloje buvo tenkinamos.

42 Iš tikrųjų būtinybės atlikti aptariamus darbus per kompetentingos vertinti projekto poveikį aplinkai institucijos nustatytus terminus negalima pripažinti ypatinga skuba, atsiradusia dėl nenumatyto įvykio.

43 Tai, kad institucija, kuri turi tvirtinti atitinkamą projektą, gali nustatyti terminus, yra numatomas šio projekto tvirtinimo procedūros elementas (šiuo klausimu dėl Direktyvos 71/305 žr. minėto 1996 m. kovo 28 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 18 punktą).

44 Be to, DEI galėjo pradėti ginčijamos sutarties sudarymo procedūrą paskelbdama pranešimą poveikio aplinkai vertinimo procedūros pradžioje, t. y. maždaug prieš trejus metus iki nustatytų terminų pabaigos.

45 Todėl negalima teigti, kad ypatinga skuba, atsiradusi dėl DEI nenumatytų įvykių, neleido laikytis nustatytų terminų konkursui paskelbti.

46 Atsižvelgiant į tai, kas buvo pasakyta, reikia konstatuoti, kad DEI sudarius sutartį dėl konvejerių sistemos gamybos Megalopolis šiluminei elektrinei derybų procedūros būdu iš anksto nepaskelbus pranešimo, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvą 93/38, ypač 20 straipsnio 1 dalį ir 21 straipsnį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

47 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas ir pastaroji bylą pralaimėjo, ji turi padengti šias išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **Valstybinei elektros įmonei *Dimosia Epicheirisi Ilektrismoy* sudarius sutartį dėl konvejerių sistemos gamybos *Megalopolis* šiluminei elektrinei derybų procedūros būdu iš anksto nepaskelbus pranešimo, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvą 93/38/EEB dėl subjektų, vykdančių savo veiklą vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, viešojo pirkimo tvarkos suderinimo, iš dalies pakeistą 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/4/EB , ypač 20 straipsnio 1 dalį ir 21 straipsnį.**

2. **Graikijos Respublika padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.